

SPANSK VANNHUNDKLUBB NORGE:

MED ENGASJEMENT FOR HVERDAGSATFERD

Vi i Spansk Vannhundklubb Norge ønsker å fortelle om, kanskje også inspirere deg, med historien om vårt arbeid for å kartlegge atferd og fremme god mental helse i rasen.

Tekst og foto: Line Børtveit og Torine Kriznik

De første spanske vannhundene kom til Norge rundt år 2000 og da raseklubben ble til i 2014, var det rundt 100 individer i landet. I dag er det over 1000 spanske vannhunder i Norge. Spansk vannhund er en aktiv og allsidig bruks- og familiehund av mellomstor rase.

Rasen kom tidlig til Sverige og der gjennomførte raseklubben for spansk vannhund, Svenska Perro De Agua Español Klubben, allerede i 2014 en omfattende atferdsundersøkelse i samarbeid med forsker og etolog Kenth Svartberg. Etter undersøkelsen analyserte Svartberg dataene og skrev en rapport som viste rasens styrker og utfordringer. Rapporten ble hyppig diskutert i miljøet og viktig i det videre klubbarbeid, først og fremst i Sverige, men også i Norge.

Spansk Vannhundklubb Norge har helt fra starten opplevd det som viktig å arbeide med mentalitet og øke forståelse og kunnskap om raseatferd og aktivitet. Derfor har vi avholdt en rekke seminar og kurs. I samarbeid med Tobias Gustavsson, utviklet vi en sosialitetsbeskrivelse for å kartlegge hvordan hundene oppførte seg i møte med fremmede mennesker. Beskrivelsen kan gi eiere og oppdretter verdifull informasjon i forbindelse med både trening og avlsarbeid. I senere tid har klubben arbeidet for økt bruk av offisielle mentalbeskrivelser og har sponset deltakelse for medlemmer som ønsker å benytte norsk Mentalbeskrivelse Hund (MH) og svensk Beteende och Personlighet Hund (BPH) på sine avlshunder.

”

Spansk vannhund er en aktiv og allsidig bruks- og familiehund av mellomstor rase

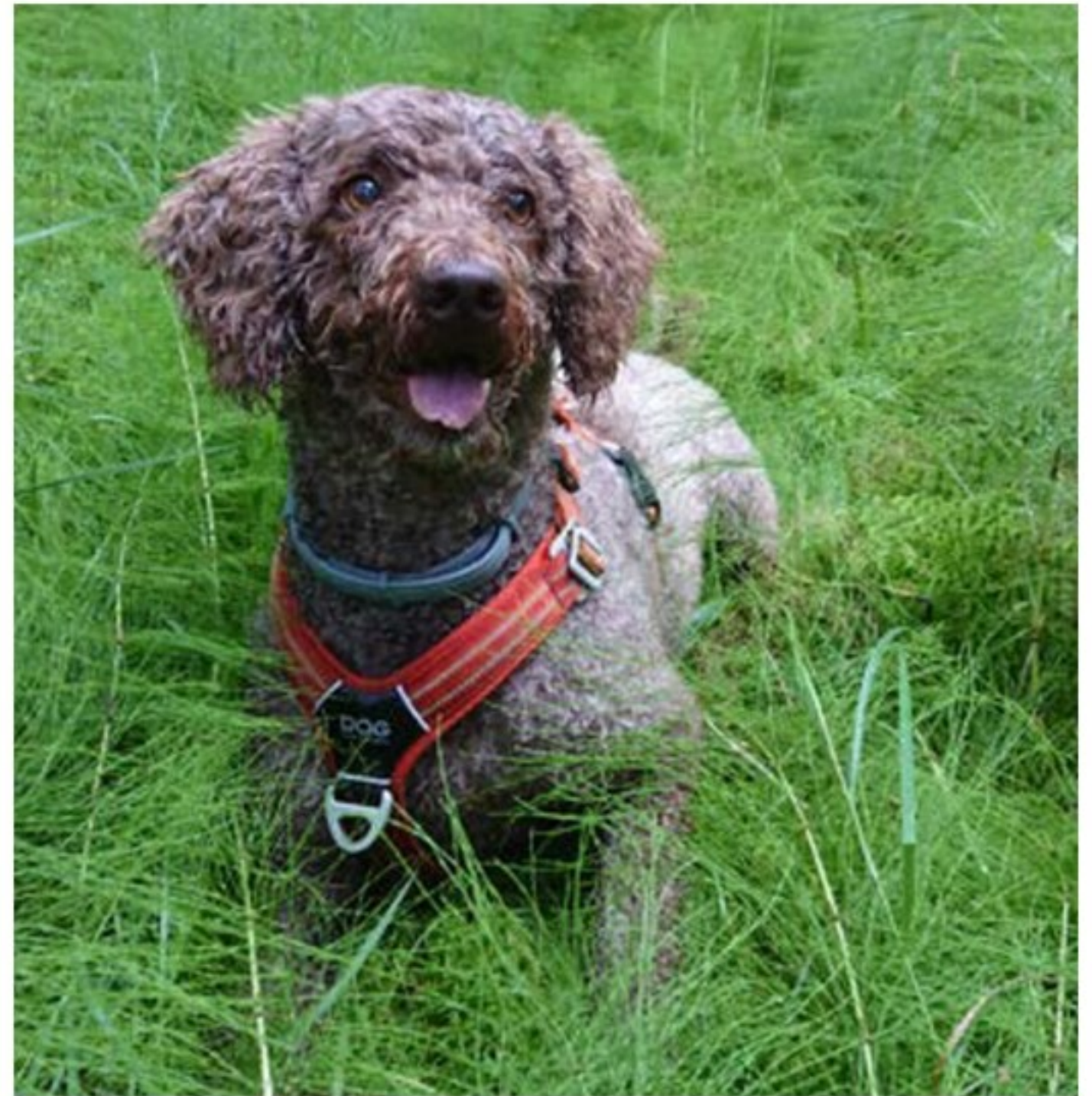
I 2017 utarbeidet klubben Rasespesifikk avlsstrategi for rasen og så et behov for mer helseinformasjon. Det ble derfor gjennomført en helse- og atferdsundersøkelse for spansk vannhund i Norge, med hjelp av professor Frode Lingaas på NMBU. Den ga oss viktig informasjon om fysiske plager, sykdommer og noe om hverdagsatferd. I hovedtrekk var de fleste eiere fornøyde med sine spanske vannhunder, men samtidig var det endel som også fortalte om utfordringer særlig knyttet til sosiale situasjoner.

Vi har også vært så heldig å ha et godt samarbeid med sentrale personer i den svenske raseklubben som raust har delt av sin kunnskap og utviklingsarbeid, også gjennom kurs og webinarer. I Sverige skjer det nå spennende ting. I samarbeid med Svenska Kennelklubben innføres mentalindeks på atferdstrekk for flere raser, deriblant spansk vannhund. Da mange atferdstrekk har vist seg å ha relativt høy arvbarhet vil dette kunne være gode verktøy i avlsarbeidet og dette er en utvikling vi følger interessert med på.

I 2021 vedtok årsmøtet et forslag som sa at Spansk Vannhundklubb Norge skulle prioritere arbeid med å fremme god mental helse i rasen. Med bakgrunn i vedtaket, fremla styret for årsmøtet 2022 en handlingsplan med oversikt over hva klubben har gjort, sammendrag av relevant forskning, samt en liste med tiltak sett i et 5 års perspektiv. Meningen er at handlingsplanen skal oppdateres årlig og informeres til årsmøtet.

En spørreundersøkelse blir til

Et av tiltakene i klubbens femårige handlingsplan var å kartlegge norske spanske vannhunders atferd gjennom en spørreundersøkelse. Vi fant det mest praktisk å opprette en egen prosjektgruppe som gjennomførte alt arbeidet med spørreundersøkelsen.

Prosjektgruppen informerte og fikk innspill fra klubbens styre og raseråd underveis i arbeidet med undersøkelsen. Arbeidet ble igangsatt i januar 2022 og vi så det naturlig å ta utgangspunkt i Svenska Perro de Agua Español Klubben sin atferdsundersøkelse fra 2014.

Vi kontaktet Svartberg som svarte oss raskt og hadde mulighet for å veilede oss på spørsmål og analysere våre data. Første ba han oss om å spørre James Serpell ved University of Pennsylvania om å få bruke kartleggingsverktøyet: The Canine Behavioral Assessment & Research Questionnaire (C-BARQ) som den svenske raseklubben hadde basert sin undersøkelse på. C-BARQ består av 100 standardiserte spørsmål om hundens hverdagsatferd inndelt i seks ulike tema: trenbarhet, aggresjon, frykt og uro, separasjonsrelatert atferd, iver, og tilknytning og oppmerksomhetsøkende atferd. Det er eier eller andre som kjenner hunden godt i hverdagen som svarer på spørsmålene. Kartlegginger basert på C-BARQ er på verdensbasis brukt i rekke ulike hundemiljøer og innenfor forskning. Totalt er atferden til mer 50 000 hunder beskrevet ved bruk av C-BARQ.

Serpell var positiv til bruk av C-BARQ for å kartlegge atferd hos spanske vannhunder i Norge og rådet oss til å oversette undersøkelsen til norsk. For å sikre at vi hadde en god oversettelse, ble den norske oversettelsen oversatt til engelsk igjen ved hjelp av et klubbmedlem, med engelsk som morsmål. Den endelige norske versjonen ble så sendt tilbake til Serpell som ønsket seg den norske oversettelsen i sin samling av C-BARQ på ulike språk. ▶

Vi sammenlignet så spørsmålene i vår norske C-BARQ med de to svenske C-BARQ baserte spørreundersøkelsene: Den svenske raseklubbens atferdsundersøkelse fra 2014, og Svenska Kennelklubben og Sveriges Lantbruksuniversitets pågående nettbaserte undersøkelse.

Herfra valgte vi ut og oversatte relevante spørsmål fra svensk til norsk, og i mars 2023 ble vi i samråd med Svartberg, enige om et endelig antall på 134 spørsmål fordelt på de ni temaene:

- Trenbarhet
- Aggresjon
- Redsel og engstelse
- Seperasjonsrelatert oppførsel
- Tilknytning og kontaktsøkende oppførsel
- Iver
- Lekenhet
- Sosial kontakt
- Annet (med spesifikke spørsmål om rase-, vann- og individ).

Vi hadde også med et felt hvor man kunne skrive fritt om hunden. Denne endelige versjonen lå nært opp til den svenske kennelklubbens nettbaserte variant.

Hvordan skape engasjement for spørreundersøkelsen?

Samtidig med utviklingen av spørreskjemaet arbeidet vi med å finne en egnet nettbasert plattform, for å sikre at vi kunne nå alle som har eller har hatt en spansk vannhund. Det var også viktig at spørsmålene greit kunne besvares både fra PC og smarttelefon. Etter litt utprøving falt valget på Netigate, kjent brukt av både den svenske og norske kennelklubben. Vi kjøpte tilgang til et program hvor vi selv la inn spørsmålene og valgte utforming. Også navnet på undersøkelsen skulle gjenspeile innholdet og det ble derfor: «Spansk Vannhundklubbens spørreundersøkelse 2023: Hva er vanlig hverdagsatferd hos spanske vannhunder i Norge?»

I mars 2023 arrangerte klubben webinar hvor vi innledet med en kort orientering om den kommende spørreundersøkelsen, etterfulgt av et engasjerende foredrag av Jenny Linderoth som fortalte oss om den svenske raseklubbens arbeid med mentalitet.

Samtidig arbeidet vi også med flere måter å informere om og engasjere rasemiljøet til å delta i spørreundersøkelsen. Vi fikk innspill og hjelp fra flere, og valgte å formidle via korte filmsnutter og tekster. Disse ble vist i flere omganger og på flere aktuelle Facebookgrupper og klubbens hjemmeside både før og under perioden hvor spørreundersøkelsen var åpen for besvarelse. I tillegg holdt vi en frivillig loddtrekning blant deltakerne i spørreundersøkelsen hvor de kunne vinne et gavekort.

Hva ble så resultatet?

Undersøkelsen ble gjennomført i april 2023 og vi fikk inn over 400 beskrivelser av spanske vannhunder. Noe som er meget bra for en relativt liten rase som spansk vannhund. Dataene ble deretter sendt til Svartberg for analyser i mai, og i oktober 2023 hadde han rapporten klar til oss. Undersøkelsesvarene ble oppsummert oversiktlig i 21 atferdsskalaer bestående av flere nært korrelerte spørsmål i undersøkelsen. Svarene ble videre analysert ved hjelp av statistiske tester og oppsummeringer. Det ble også diskutert likhet og forskjeller mellom norsk og svensk populasjon av spansk vannhund, og en rekke andre rase.

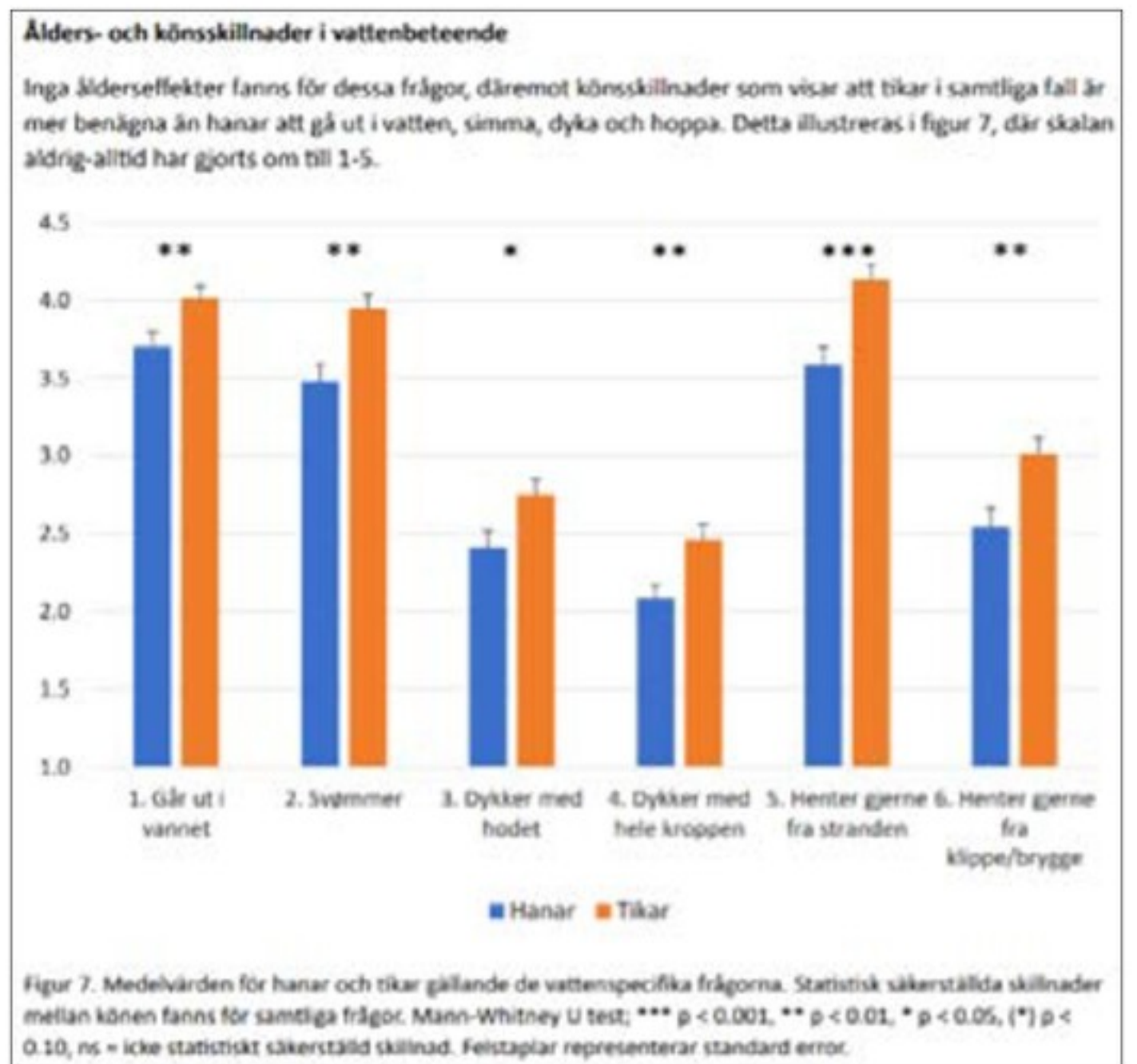
Et eksempel er figur 7 som viser alders- og kjønnsforskjeller i hundenes atferd ved vann.

Det var spesielt inspirerende å få Svartberg selv til å presentere rapporten for alle interesserte på et gratis og åpent webinar arrangert av raseklubben i november. Interessen var stor og med hele 75 påmeldte ble dette det største nettbaserte arrangementet klubben har gjennomført.

Hvordan bruke rapporten videre?

Vi mener rapporten gir oss et konkret og viktig forskningsforankret grunnlag for fremtidig arbeid for god mental helse hos våre spanske vannhunder. Vi har fått kartlagt både styrker, og noen utfordringer hos spansk vannhund i Norge som blir viktig i raseklubbens videre arbeid. Rapporten gir oss også god og gjenkjennelig informasjon om hvordan rasen typisk er i hverdagen. Rapporten ligger åpent tilgjengelig på vår hjemmeside og kan leses av alle; eiere, valpekjøpere og andre som er interessert i rasen. Avslutningsvis i rapporten peker Svartberg på viktige satsningsområder, noe klubben vil følge opp videre.

Hvis noen ønsker å gjøre noe tilsvarende og få mer informasjon om spørreundersøkelsen, plattformvalg og prosjektgruppas arbeid kan klubben være behjelpelig med å formidle kontakt med prosjektgruppa for Spansk Vannhundklubb Norges spørreundersøkelse 2023.

Tittelside fra rapporten til Kenth Svartberg

Du finner bakgrunnsstoff på disse sidene:

Mer om mentalindex og BPH
www.skk.se

Mer om C-BARQ
<https://vetapps.vet.upenn.edu/cbarq>

Mer om spansk vannhund og arbeidet med rasen
www.spanskvannhundklubb.no

Mer om Kenth Svartberg og hans aktiviteter
<https://svartbergs.se/>